

**Sfântul Efrem Sirul,
RĂSPUNS [UNUI] FRATE, DESPRE ELI, PREOTUL¹**

Studiu introductiv, traducere și note
de Drd. Alexandru PRELIPCEAN

Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Aristotel” din Tesalonic, Grecia

Pentru credincioși, Sfântul Efrem Sirul este mai degrabă cunoscut datorită rugăciunii ce se rosteste în Postul cel Mare, însoțită fiind și de douăsprezece metanii mari: „Doamne și Stăpânul vieții mele, dubul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânie și al grăirii în deșert nu mi-l da mie. Iar dubul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-mi mie, slugii Tale! Așa, Doamne, Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd greșelile mele și să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin”.

Denumiri precum „chitara Dubului”², „maestrul limbii siriene și poetul prin excelență al Siriei”³, „sursa de inspirație a formelor de poezie greacă”⁴, „clasicul Bisericii din Siria”⁵, „cel mai mare teolog sirian al epocii sale și al tuturor epocilor”⁶ ne arată valoarea incontestabilă a Sfântului Efrem, considerat de patrologi drept primul poet creștin al Bisericii.

¹ Partea introductivă a fost preluată din: Sf. Efrem Sirul, *Cuvinte teologice*, studiu introductiv, traducere și note de Alexandru Prelipcean, Editura Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, Slobozia, 2010, pp. 13-19.

² Styliannos Papadopoulos, *Πατρολογία Β΄: ο τέταρτος αιώνας (Ανατολή και Δύση)*, έκδοση Β΄, Αθήνα, 1999, p. 327.

³ Ignatius Aphram I. Barsoum, *The scattered pearls: a history of Syriac literature and sciences*, translated by Matti Moosa, Gorgias Press, p. 229.

⁴ Pannayotis K. Hristou, *Ελληνική Πατρολογία*, τόμος Ε΄: *Πρωτοβυζαντινή περίοδος σ΄ και θ΄ αιώνες*, Δεύτερα έκδοσις, Εκδοτικός Όικος Κυρομανός, Θεσσαλονίκη, 2. ed., 2006, p. 581.

⁵ Dimitrios G. Tsamis, *Εκκλησιαστική γραμματολογία*, Εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη, 2001, p. 156.

⁶ Pannayotis K. Hristou, *Εκκλησιαστική γραμματολογία: Πατέρες και Θεολόγοι του Χριστιανισμού*, τόμος Α΄, δεύτερη έκδοση, Εκδοτικός Όικος Κυρομανός, Θεσσαλονίκη, 2. ed., 2005, p. 277.

Pe numele său sirian Aprêm, acest mare Părinte s-a născut în localitatea Nisibi din Siria, undeva pe la 306 d.Hr. După unele teorii, părinții săi au fost păgâni, tatăl său fiind chiar preot al zeului Abnil, al cărui templu a fost distrus de împăratul Iovian. Se pare că el s-a căsătorit cu o creștină și că în timpul nașterii Sfântului Efreem era deja creștin. După o altă ipoteză, părinții au fost creștini și au dat copilului încă de la început o creștere evlavioasă⁷.

Nu este exclus ca formația sa intelectuală, alături de studiile de retorică, să fi fost desăvârșite de episcopul Iacob al Nisibiei (308-338) și de Afraat († după 345), primul scriitor bisericesc de origine siriană⁸. A fost biertonit diacon și a trăit în două cetăți-țări, ca aspru ascet, fiind cunoscut sub denumirea siriană de ihîdaia, termen cu care era desemnat monahul sau eremitul⁹.

În lucrarea sa, Poemele nisibene, tânărul monah povestește încercările prin care a trecut patria sa, în timpul ultimului război cu persii. Din localitatea natală se mută, alături de alți creștini la Edessa, unde va rămâne până la ultima suflare, deși Sinaxarul redactat de Metafrast¹⁰ indică faptul că a plecat la Edessa, pentru a se închina sfințelor moaște ce se aflau în oraș și, pe de altă parte, pentru a se întâlni cu un oarecare bărbat sfânt, ca să ia model de viață de acolo¹¹. Aici, la Edessa, va înființa o școală teologică, pe care a ilustrat-o cu minunatele sale lucrări în ultimii ani de viață¹².

Ca ascet, Efreem a încercat să dea lucrărilor sale o notă caracteristică. A urmărit să redea mai cu seamă lupta duhovnicească pentru sfârșitul cel bun și mai puțin problemele teologice specifice epocii sale. Este caracteristic faptul că erminia sa la cărțile Sfintei Scripturi se trage din viața sa duhovnicească, iar cuvântul său este povățuitor, învățător și descriptiv în ceea ce privește virtuțile credinciosului. Asceza impregnată de iubirea reală pentru concetățenii săi, devine neîncetat busola care delimitează întreaga sa acțiune¹³.

⁷ Pr. Ioan G. Coman, *Patrologie*, Sf. Mănăstire Derwent, 2. ed., 1999, p. 144.

⁸ Styliannos Papadopoulos, *op. cit.*, p. 328.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Viețile Sfinților*, pe luna ianuarie, Retipărite și adăugite cu aprobarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, după ediția din 1901-1911, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1993, pp. 558-564.

¹¹ *Viețile Sfinților...*, p. 559.

¹² Pr. Ioan G. Coman, *op. cit.*, p. 145.

¹³ Styliannos Papadopoulos, *op. cit.*, p. 329.

Ultimele zile ale vieții sale i-au fost îndurerate de o secetă grozavă, determinându-l să vândă tot ce avea spre a da săracilor. Obștescul sfârșit și-l dă în data de 9 iunie 373¹⁴. Despre felul său de viață și trăirea sa, iată cât de frumos mărturisește Sinaxarul, redând înseși cuvintele marelui ascet: „Nicidecum în toată viața mea n-am ocărât pe Domnul și cuvânt nebun din buzele mele n-a ieșit. În toată viața mea n-am blestemat pe nimeni. Și nicidecum nu m-am sfădit cu vreunul dintre cei dreptcredincioși”¹⁵.

A redactat un număr important de lucrări: atât comentarii la cărțile Sfintei Scripturi (din care ni s-au păstrat comentariile la *Facere*, *Ieșire*, *Iosua*, *Judecători*, *Regi*, *Iov*, *Proverbe*, precum și comentarii la *Noul Testament*, în traducere armeană), cât, mai ales, imne, cuvântări și predici, împărțite în *Memre* (Cuvântări metrice) și *Madrașe* (Imne cantabile). Unele au conținut dogmatic, iar altele conținut moral-ascetic (Despre pocăință, Despre feciorie, *Funebre etc.*)¹⁶.

Ca poet, Efrem a creat cea mai impunătoare lucrare poetică a Bisericii până în epoca lui Roman Melodul. În afară de comentariile sale, de omiliile și imnele sale, a creat ceva cu totul unic în literatura bisericească, și anume, poezia creștină¹⁷. Amintim dintre acestea cele 77 Poeme nisibene (în care descrie nenorocirile orașului Nisibi în timpul războiului cu perșii și meritele unor episcopi în timpul asediului), cele 15 Imne în cinstea lui Abraam de Kidun, cele 24 Imne în cinstea lui Iulian Saba¹⁸.

Genul liric al Sfântului Efrem se sprijină, mai cu seamă, pe severitatea parasilabică, pe incomparabila repetare muzicală și pe bogatul paralelism. Metodele de exprimare și formele sale sunt simple: apostroful, îndemnul, mărturisirea, implorarea, auto-osândirea, antiteza, rugămintea, iertarea de la Dumnezeu și de la oameni. Reușește să creeze o fermecătoare muzică pentru cuvântul său,

¹⁴ Pr. Ioan G. Coman, *op. cit.*, p. 145.

¹⁵ *Viețile Sfinților...*, p. 558.

¹⁶ Pr. Ioan G. Coman, *op. cit.*, p. 145. Vezi despre conținutul lor și: Dimitrios G. Tsamis, *op. cit.*, p. 157.

¹⁷ Styliannos Papadopoulos, *op. cit.*, p. 329. Despre importanța acestor poezii, precum și relația lor cu poezia ecleziastică grecească, vezi: *Ibidem*, pp. 330-332.

¹⁸ Pr. Ioan G. Coman, *op. cit.*, p. 145.

însă foarte des abundă în multe cuvinte și recapitulări, care sunt vizibile în spațiul străduințelor pastorale¹⁹.

Astăzi, pomenirea Sfântului Efreem se face în diferite Biserici locale, și la date diferite: în a șaptea sâmbătă după Paște în Biserica Ortodoxă Siriană; pe 1 februarie, în Martirologiul Roman; pe 28 ianuarie, în Biserica Ortodoxă; pe 9 iunie, în Biserica Catolică și pe 18 iunie în Biserica Maronită.

Răspuns [unui] frate, despre Eli, preotul²⁰

Întrebare: Când spune Scriptura despre Eli, preotul, că, deși fiii săi l-au batjocorit pe Dumnezeu, nu i-a îndreptat, chiar dacă ne informează că le-a vorbit și i-a povățuit²¹?

Răspuns: Ai grijă la tine însuși, poate vreo clipă, după cum arăți multă curiozitate, mintea ta a primit din greșeala celor necuviincioși; căci întotdeauna este lucrarea credinței. Însă, dacă lipsește credința, omul cel indecis în păreri nu va descoperi nimic din cele ce le cere. „Fiindcă, dacă nu veți crede, spune Scriptura, nici nu veți înțelege nimic”²². Despre Eli, desigur, Scriptura spune că nu era de acord cu cele ce fac copiii lui, însă putea ușor să împiedice răul, precum descrie cuvântul care urmează. Însă sfatul, care se presupune că s-a dat, nu este sfat, ci nepăsare a iubirii față de Dumnezeu. Căci oprirea lui Eli are caracter de îngăduință; s-a făcut desigur din iconomie și aceasta, încât el însuși, prin gura sa, să mărturisească lipsa de respect a copiilor săi, precum este scris: „Și Eli era tare bătrân și auzea de toată purtarea fiilor săi față de întreg Israelul și că se culcau cu femeile celor ce se adunau la ușa Cortului adunării. Și le-a zis: «Pentru ce faceți voi asemenea lucruri, căci aud vorbe rele despre voi de la tot poporul Domnului? Nu, copiii mei, nu este bună vestea ce o aud eu despre voi; nu mai faceți așa, căci nu este bună vestea care o aud eu; voi, răzvrătit popor al Domnului. Că de va

¹⁹ Styliannos Papadopoulos, *op. cit.*, p. 331.

²⁰ Titlul, în original: *Απολογία πρὸς ἀδελφὸν περὶ Ἡλὶ τοῦ ἱερέως*. Traducere efectuată după ediția: Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, *Ἔργα, τόμος ἕκτος, κείμενο-μετάφραση-σχόλια Κωνσταντίνου Γ. Φραντζολᾶ, φιλολόγου*, Ἐκδόσεις «Τὸ περιβολὴ τῆς Παναγίας», Θεσσαλονίκη, 1995, pp. 81-90.

²¹ Cf. I Rg. 2, 23-25.

²² Is. 7, 9.

greși omul față de alt om, atunci se vor ruga pentru el lui Dumnezeu; iar de va păcătui cineva față de Domnul, atunci cine va mijloci pentru el?”²³.

Așadar, din mărturisirile tatălui trebuie să cunoaștem exagerata lipsă de respect al acelor oameni; fiindcă nu cădeau numai unul, ci toți, de la mic, la mare, precum însuși Eli mărturisește, spunând: „Pentru ce faceți voi asemenea lucruri, căci aud vorbe rele despre voi de la tot poporul Domnului?”²⁴. Pe toți îi vătămau și îi scandalizau, profanând sfintele jertfe; fiindcă nu au îndepărtat numai poporul de la jertfă, ci, în continuare, și poporul s-a obișnuit cu lepădarea [de Dumnezeu], gustând disperarea din cauza lor, pentru faptele cele necuviincioase, pe care le înfăptuiau fiii lui Eli²⁵.

Ascultă, așadar, pe Eli, spunând: „Nu este bună vestea ce o aud eu despre voi; că voi răzvrățiți poporul de a nu cinsti pe Domnul”²⁶. Pentru aceasta spunea: „Nu mai faceți așa!”²⁷. Poate, temându-se de atacul poporului, a folosit această exprimare ca să-i liniștească pe cei care strigau împotriva copiilor lui. Fiindcă, dacă el arăta interes pentru cinstirea lui Dumnezeu, nu ar fi îngăduit deloc o atât de mare stricăciune, așadar, o atât de mare nelegiuire, pe care o săvârșeau copiii lui, ci s-ar fi ocupat imediat să îndepărteze nelegiuirea casei sale. Fiindcă paznicii Legii erau și preoții și aceștia ce au încercat să suprimă Legea, fie i-ar fi îndemnat precum poruncește Legea, dacă s-ar supune, căci era și preot și judecător, fie întregul popor se supunea cuvintelor lui. Trebuia numaidecât să fie scutit de mânia lui Dumnezeu, dar fiindcă s-a împăcat cu nelegiuirile copiilor lui, pe bună dreptate a gustat și el însuși mânia viitoare.

Să nu-L acuzi pe Dumnezeu, fiindcă Domnul Dumnezeul nostru este drept și nu există nedreptate la El²⁸. Însă faptul că îndemnul și Legea sunt puse în legătură cu pedeapsa, o descoperă cuvântul următor. S-a spus despre dreptul Iov: „Fericit este omul pe care Dumnezeu îl mustră! Și să nu disprețuiești certarea Celui Atotputernic. Căci El rănește și El leagă rana, El lovește și mâinile Lui

²³ I Rg. 2, 22-25.

²⁴ I Rg. 2, 23.

²⁵ Cf. I Rg. 2, 12-17.

²⁶ I Rg. 2, 24.

²⁷ I Rg. 2, 24.

²⁸ Cf. Ps. 91, 15.

tămăduiesc”²⁹, după cum și Apostolul [Pavel] a învățat părinții, spunând să crească copiii lor întru învățatură și povața Domnului³⁰. Pe bună dreptate, Sfânta Scriptură spune despre el, că deși fiii săi au clevetit pe Dumnezeu, nu i-a sfătuit, fiindcă nu avea pentru Dumnezeu un asemenea zel pe care-l au sfinții; ci, dimpotrivă, a preferat mai mult îngrijirea copiilor săi, decât slava lucrurilor dumnezeiești. Fiindcă, o atât de mare compasiune purta, precum îmbrăcăminte celui ce ne-a născut din Evanghelie³¹, o știu toți oamenii prudenți, fiindcă avea înăuntrul său milă, bunătate și răbdare. Când însă a fost informat că cineva, care era departe, a păcătuit, nu a întârziat, nici nu l-a trecut cu vederea, ci imediat a dat poruncă să fie predat omul acela Satanei, ca să-i nimicească trupul, dar sufletul său să se mântuiască în ziua Domnului nostru Iisus Hristos³². De asemenea, fericitul Apostol Petru considera că cei care au venit să supere pe Duhul Sfânt³³ și nu s-au întors către Dumnezeu sunt nevrednici să și trăiască. Desigur, israeliții, când au renunțat la Dumnezeu³⁴, au jertfit pe fiii și pe fiicele lor pentru cultul demonilor. Însă acesta, chiar dacă era preot și putea să-i împiedice, a arătat o nepăsare³⁵ pentru o astfel de mare încălcare a Legii; fără să se impună acestora, în mod pedagogic, pentru îndreptarea lor, nici [cu] pâlmuire, nici [cu] un cuvânt aspru pentru pângărirea sfintelor jertfe, în clipa în care aceia – pentru jertfa demonilor, cu propriile mâini – și-au înjunghiat copiii lor la tulpina oricărui copac umbros.

Cine este acesta care-l consideră nevinovat pentru cele rele, deși a aflat de la Dumnezeu, Cel Care pe toate le-a creat, hotărârea pe care a pronunțat-o împotriva lui³⁶? Însă Domnul Cel milostiv, dorind să-l salveze, prin pocăință, de urgia care era așezată deasupra sa, i-a făcut cunoscut acestuia cele pe care le-a cunoscut printr-un blând copil, ca să nu intre pe ascuns înăuntrul său vreo oarecare suspiciune și să-și facă cugetarea obraznică; așadar, că s-a spus acestuia

²⁹ Iov 5, 17-18.

³⁰ Efes. 6, 4.

³¹ Cf. I Cor. 4, 15.

³² I Cor. 5, 5.

³³ Cf. Fp. 5, 3-10.

³⁴ Literal: „au apostaziat” (*ἀποστάτησαν*).

³⁵ *ἀδιαφορία* poate însemna și „neglijență”, „delăsare”, „neîngrijire”.

³⁶ I Rg. 2, 31-34.

profeția de la vreo [anume] cercetare omenească, care i-a venit fie din invidie, fie din răutatea unora împotriva sa. Domnul i-a vorbit și i-a adeverit despre cele la care ne-am referit mai înainte, după cum Scriptura ne spune: „Și copilășul Samuel, slujea pe Domnul în fața preotului Eli. Și cuvântul Domnului vorbea înăuntrul său; [în] vremea aceea nu s-au arătat vedenii, care să facă cunoscut adevărul. Și a fost în vremea aceea, că Eli dormea în locul său; și ochii săi au început să-și piardă vederea lor și nu putea să vadă. Și mai înainte de a fi stins lumina din sfeșnic, Samuel dormea în templul Domnului, unde se găsea chivotul lui Dumnezeu. Și a strigat Domnul pe Samuel: «Samuele, Samuele!», iar Samuel a răspuns: «Iată, aici sunt!». Și a alergat la Eli și a spus: «Iată, am venit! De ce m-ai strigat?». Și Eli a spus: «Nu te-am strigat, întoarce-te și dormi, copile al meu». Și Samuel s-a întors și a adormit. Iar Domnul, din nou, a strigat pe Samuel și i-a spus: «Samuele, Samuele!». Și s-a arătat lui Eli pentru a doua oară și a spus: «Iată, aici sunt! De ce m-ai strigat?». Și Eli i-a spus: «Nu te-am strigat, întoarce-te și dormi, copile al meu!». Iar Samuel nu obținuse încă experiența de la Dumnezeu și nu i se arătase nici o descoperire. Din nou, Domnul a strigat pe Samuel, pentru a treia oară, iar Samuel s-a sculat și a mers la Eli și i-a spus: «Iată, aici sunt; de ce m-ai strigat?». Și Eli a înțeles că Domnul îl striga pe copilăș și i-a spus: «Nu te-am strigat; întoarce-te înapoi și dormi, copile al meu! Și dacă glasul te strigă din nou, să spui: Spune, Doamne, căci robul Tău ascultă!». Și a mers Samuel și a adormit la locul său. Și Domnul a venit și a stat, și l-a strigat, precum prima și a doua oară: «Samuele, Samuele!», iar Samuel l-a răspuns: «Spune, Doamne, căci robul Tău ascultă!». Și Domnul a spus lui Samuel: «Iată, eu voi împlini cuvintele mele poporului lui Israel, încât îi voi zgudui și cele două urechi ale fiecăruia care le va auzi. În ziua aceea, voi aduce împotriva lui Eli toate cele ce le-am spus împotriva casei sale; voi începe și voi întregi pedepsele. Și prevestirea acestuia că voi pedepsi casa lui în vecii vecilor pentru păcatele fiilor săi, care știa că fiii au cârțit pe Dumnezeu și nu i-a povățuit. Dar nu se va continua așa. Am jurat pentru casa lui Eli și am spus că păcatul din casa lui Eli nu se va ispăși prin tămâie și jertfe în vecii vecilor». Și a dormit Samuel până dimineață, s-a sculat în zori de zi, a deschis porțile casei Domnului și s-a temut să-i vestească lui Eli vedenia pe care a văzut-o. Și a zis Eli către Samuel: „Copile al meu!”, iar Samuel a răspuns: „Iată,

aici sunt!”. Și [l]-a întrebat: „Care este cuvântul Domnului, care ți s-a dat ție noaptea [în vis], copile al meu? Nu ascunde deci de la mine nici un cuvânt din cele ce le-au primit urechile tale. Să te pedepsească Dumnezeu și să-ți adauge pedepse, dacă ascunzi de mine chiar și un cuvânt din toate cuvintele pe care urechile tale le-au primit”. Și Samuel a făcut cunoscut acestuia toate cuvintele și nu i-a ascuns nici măcar un cuvânt. Deci a spus Eli: „Domnul este acesta, va face aceasta celui care este plăcut înaintea Lui”³⁷.

O, neputinței sufletului pentru păstrarea poruncilor lui Dumnezeu! O, iubire nedreaptă pentru copiii cei nedrepti! Cum nu s-a cutremurat trupul tău pentru cele pe care le-au auzit! Cum nu s-au spăimântat măruntaiele tale! Cum nu a făcut [nimic] încât să țâșnească urgia Lui pentru osânda copiilor săi necuviincioși cu râvna lui Fineas³⁸! Cum nu și-a rupt el hainele de indignare și cum s-a liniștit în suferința care s-a pronunțat împotriva sa și cum nici nu s-a clintit el din locul său! Nu a arătat o atât de mare lipsă de respect nici măcar Acan, fiul lui Carmi, prin păstrarea pentru sine din cele nimicite³⁹. Însă, copiii lui Eli, prin faptul că au fost mereu răi și dușmănoși, au arătat lipsă de respect Însuși Creatorului, Care a spus lui Moise și lui Aaron: „Celor care se vor apropia [de Mine], le voi arăta sfințenia Mea și toată adunarea poporului o voi slăvi”⁴⁰. Și, din nou: „Spune-i lui Aaron și fiilor săi să se îngrijească de jertfele israeliților și să nu pângărească numele Meu cel Sfânt cu jertfele pe care ei mi le oferă. Eu sunt Domnul. Spune-le acestora: «Tot omul din seminția voastră și din neamul vostru, care va avea pe sine vreo necurățenie și se va apropia de cele sfinte, care se afierosesc de fiii lui Israel Domnului, omul acela se va stârpi de la Mine»”⁴¹. Din contră, Eli nu s-a îngrijit de acestea; pentru aceasta a secerat fruct de moarte și a plecat din viață, fiindcă a preferat mai mult să supere pe Dumnezeu decât să se îndepărteze de îngrijirea copiilor săi nelegiuți. Chiar dacă îi dezaproba printr-un cuvânt vădit, spunându-le: „Nu faceți așa, copiii mei!”⁴², în mod ascuns se făcea însă părtaș la faptele

³⁷ I Rg. 3, 1-18.

³⁸ Num. 25, 7-13.

³⁹ Is. Sir. 7, 1.

⁴⁰ Lev. 10, 3.

⁴¹ Lev. 22, 1-3.

⁴² I Rg. 2, 24.

cele rele ale copiilor săi. Ai grijă, deci, și la înțelesul răspunsului, căci spune: „Domnul este și va face ceea ce este plăcut înaintea Lui”⁴³, în loc să spună cuvântul: „Eu nu voi răbda să întristez pe copiii mei”. Dar nici nu s-a îndepărtat de îngrijirea copiilor săi, ca să fie educați după [legea] lui Moise, fiindcă Moise, de vreme ce a primit tablele [cu porunci] și a coborât din munte și văzând facerea vițelului, a aruncat tablele și le-a fărâmițat, și nu a socotit persoana fratelui său, ci acuzase cu glas aspru pe Aaron, spunând: „Ce ți-a făcut poporul acesta, încât să aduci asupra lui un păcat atât de mare?”⁴⁴. Și Aaron, confruntând pe fratele său, ce era stăpânit de râvnă dumnezeiască, se apăra, spunând astfel: „Să nu se aprindă mânia domnului meu! Tu știi pe poporul acesta că e răzvrătitor”⁴⁵. Și de vreme ce a stat Moise la intrarea taberei, a spus: „Cine este pentru Domnul să vină la mine! Și s-au adunat la el toți fiii lui Levi. Iar Moise le-a zis: «Așa zice Domnul Dumnezeu lui Israel: Să-și încingă fiecare din voi sabia sa la șold și străbătând tabăra de la o intrare până la cealaltă, înainte și înapoi, să ucidă fiecare pe fratele său, pe prietenul său și pe aproapele său». Și au făcut fiii lui Levi după cuvântul lui Moise. În ziua aceea au căzut din popor ca la trei mii de oameni. Căci Moise le zisesse fiilor lui Levi: «Aferosiți-vă astăzi mâinile voastre Domnului, fiecare prin fiul său sau prin fratele său, ca să vă trimită El astăzi binecuvântare!»⁴⁶. De asemenea, Iov îngrijindu-se pentru copiii săi, aducea jertfe de zi cu zi pentru aceștia, nu numai pentru cele văzute, ci și pentru cele cugetate⁴⁷, încât aceștia să fie curați. Atât de mult s-au ocupat dreptii să prezinte Domnului fructul cel curat al copiilor lor. Eli, însă, care a fost moale și nepăsător pentru corectarea copiilor săi, nu a fost cruțat de urgia lui Dumnezeu, cum nici de bătrânețea sa respectabilă, cum nici de curajul și de cinstea sa ierarhică. Când ascultăm, deci, Sfintele Scrieri și începe dușmanul să semene în mintea noastră ceva din cele ale sale, să spunem acestuia, noi cei anorați în credință: „Credincios este Domnul întru cuvintele Sale și cuvios întru toate lucrurile Sale”⁴⁸.

⁴³ I Rg. 3, 18.

⁴⁴ Ieș. 32, 21.

⁴⁵ Ieș. 32, 22.

⁴⁶ Ieș. 32, 26-29.

⁴⁷ Iov 1, 5.

⁴⁸ Ps 144, 13.